

تحلیل احساس امنیت مردم محلی در روستاهای گردشگری شهرستان نیشابور

حمدالله سجاسی قیداری (استادیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران، نویسنده مسئول)

ssojasi@ferdowsi.um.ac.ir

حمیده محمودی (دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران)

ha.mahmoodi@stu.um.ac.ir

هوریه هوایی (کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران)

hooreye.95@gmail.com

چکیده

امنیت مسئله بسیار مهمی در توسعه می باشد. بر این اساس وجود احساس امنیت بستر مناسبی برای تحولات جدید خواهد بود. زیرا احساس امنیت حالتی است که آحاد جامعه هراس و بیمی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع نداشته و به هیچ وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد. اما در برخی شرایط ممکن است امنیت یک مکان تحت تأثیر عواملی دستخوش دگرگونی گردد. در شرایط امروزی کاهش همگونی اجتماعی به واسطه ورود افراد خارج از اجتماع مانند گردشگران می‌تواند یکی از دلایل کاهش امنیت به ویژه در مکان‌های کوچک مانند روستاها باشد. به همین دلیل در این مطالعه سعی شده احساس امنیت روستاییان در روستاهایی که هدف گردشگری هستند بررسی شود. بر این اساس روش‌شناسی این پژوهش از نوع پژوهش‌های توصیفی-تحلیلی است و از نظر هدف پژوهشی، کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۰ روستای هدف گردشگری شهرستان نیشابور می‌باشند. برای تعیین حجم نمونه از کل روستاهای نمونه، با استفاده از فرمول کوکران ۱۱۷ نفر انتخاب گردید. روایی شاخص‌ها از طریق پانل کارشناسان و پایایی نیز با آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و برای رتبه‌بندی روستاها از مدل waspas و نرم افزار GIS استفاده شده است با توجه به نتایج به دست آمده از مقایسه میانگین احساس امنیت در دو گروه زنان و مردان می‌توان بیان کرد که زنان نسبت به مردان احساس امنیت بیشتری دارند؛ اما در مجموع در هر دو گروه احساس امنیت پایین‌تر از حد متوسط ۳ می‌باشد. همچنین با توجه به نتایج تحلیل عاملی گویه-های برخورد با افراد مزاحم، امنیت خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز و رعایت موازین اخلاقی توسط گردشگر بیشترین بار عاملی را به دست آوردند. نتایج تحلیل فضایی تفاوت احساس امنیت در

روستاهای نمونه نشان می‌دهد که روستای بوژآباد با امتیاز ۰,۳۷۱ دارای بیشترین و روستای غار با امتیاز ۰,۲۹۱ دارای کمترین سطح اطمینان امنیت هستند.

واژگان کلیدی: احساس امنیت، گردشگری، مردم محلی، امنیت روستاییان، توسعه روستایی

۱- مقدمه

امنیت به‌عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان مطرح است. به‌طوری‌که نخستین شرط برای زندگی انسان و سکونت در یک مکان امنیت می‌باشد (Kargar & sarvar, 2011: 204). لذا پس از نیازهای فیزیولوژیکی، احساس امنیت به‌عنوان یکی از ساختارهای اساسی و پایه‌ای تشکیل‌دهنده شخصیت فرد قلمداد می‌شود (Kelman, 1998: 80). الین^۱ در این رابطه معتقد است: اگر مردم فضایی را به دلیل عدم راحتی و یا ترس استفاده نکنند، عرصه عمومی از بین می‌رود. لذا ناامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌کند (eftekhari, 2002: 10). در مقابل امنیت را می‌توان به مفهوم مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت و در مورد افراد، به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی و مصون بودن از تهدید و خطر مرگ، بیماری، فقر و حوادث غیرمترقبه و در کل هر عاملی که آرامش انسان را از بین ببرد تعریف نمود (Jones, 1999: 102). اما احساس امنیت، آرامش و آسودگی خاطری است که توجه به ابعاد مختلف آن، ارتباطات و سرمایه اجتماعی عظیمی را به وجود می‌آورد که خود عاملی برای ثبات، آرامش و لذت از فضاهای عمومی شهری و روستایی است (shaterian, etal. 2016: 2). احساس امنیت در فضاهای کوچکتر مثل روستاها که دربردارنده حجم متراکمی از افراد گوناگون است اهمیت زیادی دارد چرا که در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهند بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی ارزیابی شود. لذا احساس امنیت در مکان‌های روستایی با عوامل زیادی ارتباط دارد که از آن جمله می‌توان به وجود افراد بیگانه و خارج از روستا اشاره کرد. بنابراین، امنیت روستایی شاخص ترین عامل گسترش گردشگری در هر روستایی است (Sharpley, 2002:234) (Prashyanusorn et al., 2010: 75) از آنجایی که درک ایمنی و امنیت یکی از عوامل تعیین‌کننده در تصمیم‌گیری مسافران برای بازدید از یک مکان و همچنین در حوزه فعالیت‌های مسافران در مقصد است، نبود امنیت منجر به کاهش قابل توجه در تقاضای گردشگری می‌شود که در نهایت نه تنها منجر به کاهش

تعداد گردشگران در منطقه می شود بلکه سبب می شود که جامعه میزبان نفع کمتری از پتانسل های گردشگری ببرند و همچنین جامعه روستایی قادر به ایفای کارکرد ویژه خود نخواهد بود. و بالعکس نیز، گردشگری در یک روستا در احساس امنیت مردم محلی نقش زیادی ایفا می کند. به طوری که امنیت روستایی شاخص ترین عامل گسترش گردشگری در هر روستایی است. به طوری که ایمنی و امنیت همیشه شرط لازم برای سفر و گردشگری بوده است (Norizawati & Mosron: 2014: 59). در مجموع می توان گفت که گردشگری یک صنعت است که در آن هر دو تقاضا و عرضه می توانند به حوادث امنیتی و ایمنی حساس باشند (Fuchs & Pizam, 2011: 300-306). بنابراین با توجه به اهمیت مسئله مورد مطالعه در این زمینه مطالعات متعددی در ایران و جهان انجام شده است (جدول ۱).

جدول ۱. برخی مطالعات انجام شده در مورد موضوع پژوهش

نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	یافته ها و محتوی
حیدر نژاد و همکاران (۱۳۹۴)	بررسی نقش احساس امنیت در توسعه گردشگری نواحی مرزی (مطالعه موردی: شهر مرزی چابهار)	در این پژوهش محققان به این نتیجه رسیده اند که میزان احساس امنیت گردشگران در منطقه مورد مطالعه متوسط رو به بالا است و بین احساس امنیت و گردشگری رابطه مستقیمی وجود دارد. همچنین ضریب رگرسیون احساس امنیت، حاکی از آن است که به ازای یک واحد افزایش در احساس امنیت، ۰,۵۷۹ واحد در تمایل به سفر مجدد گردشگران به نواحی مرزی افزایش وجود دارد.
گلشیری اصفهانی و همکاران (۱۳۹۲)	تحلیل فضایی امنیت گردشگران سلامت در مناطق روستایی ایران	نتایج نشان می دهد که گردشگران سلامت در طول سفر امنیت داشته اند اما میزان آن بین مناطق مختلف یکسان نبوده به طوری که امنیت در جنوب غرب و جنوب شرق نسبت به سایر مناطق کمتر بوده که راهکارهای ارتقاء امنیت، عواملی همچون افزایش همکاری های کشورهای مجاور در مناطق مرزی و حضور نیروی انتظامی در مناطق گردشگری پیشنهاد شده است.
کرمی دهکردی و همکاران (۱۳۹۲)	شناسایی و اولویت بندی موانع توسعه گردشگری روستایی در حوزه امنیت با استفاده از تکنیک دلفی (مورد مطالعه: استان چهارمحال بختیاری)	این پژوهش به این نتیجه رسیده است که مهمترین مانع امنیتی موجود توسعه گردشگری در استان چهارمحال بختیاری «امنیت سرمایه گذار، به منظور سرمایه گذاری در توسعه گردشگری به حد کافی فراهم نگردیده است» می باشد.
هزار جریبی (۱۳۹۰)	شناخت میزان احساس امنیت اجتماعی و تعاملات مردم با گردشگران خارجی	نتایج نشان می دهد که بین احساس امنیت اجتماعی و گردشگری رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد. به عبارتی هر مقدار احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش یابد به همان اندازه تمایل آنان به اقامت در ایران و حتی سفرهای مجدد بیشتر است و در این میان گردشگران آفریقای بیشترین

نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	یافته‌ها و محتوی
		احساس امنیت و گردشگران اروپایی کمترین احساس امنیت را داشته‌اند.
خسروی (۱۳۸۸)	امنیت مهم‌ترین مؤلفه در جذب توریست	در این پژوهش ارتباط بین امنیت و گردشگری را بررسی نموده و نشان می‌دهد یک کشور با سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری می‌تواند بانی حذف برخی از مهم‌ترین انگیزش‌های مجرمانه باشد و به این ترتیب به تضمین نسبی امنیت منجر گردد.
Choon Chiang (2000)	استراتژی‌های ایمنی و امنیت در گردشگری: یک چارچوب مفهومی برای صنعت هتل سنگاپور	این مطالعه، رویکرد سیستم سه‌گانه به مدیریت ایمنی و امنیت در صنعت هتل، ارائه می‌دهد. چارچوب سیستم سه‌گانه نشان‌دهنده تلاش یکپارچه‌ای است که توسط آژانس‌های ملی، اعضای صنعت و اپراتورهای ملک شخصی انجام می‌شود. هر دو نرم‌افزار و سخت‌افزار ایمنی و امنیتی در سطح املاک ارائه شده است. عنصر انسانی اغلب به‌عنوان مهم‌ترین عامل امنیت شناخته می‌شود. در سطح صنعت، انجمن هتل باید نقش مهمی در تسهیل و هماهنگ کردن فعالیت‌های امنیتی و ایمنی داشته باشد. در سطح ملی، نیروهای پلیس باید اجرای قانون را علیه جرم و محافظت از گردشگران تأمین کنند.
Ghaderia et al. (2017)	آیا امنیت در تقاضای گردشگری اهمیت دارد؟	نتایج نشان می‌دهد که شاخص‌های امنیتی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در کنار سایر متغیرهای کنترل، نشان می‌دهد که رابطه بین سه شاخص زیر امنیت و گردشگری در کشورهای توسعه‌یافته مثبت و معنی‌دار است، درحالی‌که در کشورهای درحال توسعه منفی و قابل توجه است.
Prashyanusorn et al. (2010)	سیستم نظارت برای گردشگری پایدار با حفاظت ایمنی و حفظ حریم خصوصی	محقق در این پژوهش به بیان این نکته می‌پردازد که امنیت یکی از کلیدهای گردشگری پایدار است. برای دستیابی به این هدف، «دوربین امنیتی» یک ابزار بسیار مهم است و نقش مهمی در این زمینه ایفا می‌کند.
Fan et al. (2013)	(فرایند تحلیلی سلسله‌مراتبی) AHP و نرم افزار تجزیه و تحلیل کامپیوتری مورد استفاده در ایمنی گردشگری	در این پژوهش از تحلیل تئوری پردازش سلسله‌مراتبی (AHP) و نرم‌افزار کامپیوتری برای تجزیه و تحلیل این داده‌ها استفاده شد. نتایج نشان داد که این روش ارزیابی در گردشگری دارای ارزش تبلیغاتی خوبی است. درعین حال ایمنی و سلامت یکی از عوامل مهم در گردشگری است.

ماخذ: براساس منابع در دسترس، ۱۳۹۷

بررسی مطالعات در پیشینه نشان می‌دهد که با افزایش احساس امنیت در گردشگران سبب می‌شود که آنها تمایل بیشتری به سفر پیدا کنند. اما در مطالعات پیشین به تأثیر حضور گردشگر بر تغییرات احساس امنیت جامعه میزبان پرداخته نشده است. زیرا در اغلب موارد گردشگران با فرهنگ‌های متفاوت و با

احساس آزادی که در زمان گردشگری می کنند، سبب ایجاد ناآرامی‌ها و ناهنجاری‌ها و ازدحام‌هایی در جوامع محلی شده و ممکن است منجر به از بین رفتن آرامش زندگی و فعالیت در این مکان‌ها شده و ورود افراد غریبه زمینه ساز شکل گیری و افزایش فعالیت های مجرمانه را بیشتر فراهم سازد. به همین دلیل در این مطالعه سعی شده است احساس امنیت روستاییان در روستاهایی که هدف گردشگری شهرستان نیشابور بررسی شود. شهرستان نیشابور به دلیل موقعیت جغرافیایی و تاریخی که دارد و همچنین قرارگیری در کنار راه ارتباطی اصلی کشور، گردشگران زیادی را به سمت خود جذب می کند در این میان روستاهای این شهرستان به دلیل واقع شدن در دامنه‌ی کوه‌ها، وجود چشمه‌سارها و آبشارهای متعدد و دیگر جاذبه‌های طبیعی سالانه پذیرای گردشگران بومی و غیربومی زیادی هستند که می‌تواند از طرفی عامل مهمی در افزایش درآمدهای مردم باشد. اما از سوی دیگر یکی از مسائل مهم در زمینه توسعه گردشگری در روستاها رضایت مردم از حضور گردشگران و احساس امنیت مردم محلی است. این پژوهش به تحلیل و ارزیابی احساس امنیت مردم محلی در روستاهای گردشگری می‌پردازد. سؤالات پژوهشی مطالعه حاضر عبارت‌اند از: مردم محلی تا چه میزان در روستاهای گردشگری از احساس امنیت برخوردارند؟ و چه عواملی در افزایش احساس امنیت مردم محلی در روستاهای گردشگری مؤثر است؟

۲- مبانی نظری

۲-۱- تعریف مفهومی امنیت

امنیت از مفاهیم مطرح در علوم انسانی است که همانند بسیاری از مفاهیم دیگر (جامعه، فرهنگ، ارزش و...) پیچیدگی و گنگ بودن، خصیصه ذاتی و ماهوی آن است. معماگونهگی امنیت و فرورفتن در هاله‌ای از رمز و رازهای تئوریک و ایدئولوژیک و روزمرگی تا جایی است که بوزان^۱ از نظریه‌پردازان برجسته در این باره بیان کرده «هر کوششی برای درک مفهوم امنیت بدون آگاهی کافی از تناقض‌ها و نارسایی‌های موجود در خود این مفهوم ساده اندی‌شانم است». امنیت یک مفهوم چندوجهی است و به همین جهت درباره معنای آن اختلاف زیادی وجود دارد. تعاریف مندرج در فرهنگ‌های لغت درباره مفهوم کلی امنیت، بر روی «احساس آزادی از ترس» یا «احساس ایمنی» که ناظر بر امنیت مادی و روانی است، تأکید دارند. بوزان در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس» امنیت را از لحاظ لغوی، عبارت‌اند از حفاظت

1. Bozan

در مقابل خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) می‌داند (Bozan, 1999: 37-52). امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شمار می‌رود به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گرو تأمین امنیت است. به طور کلی امنیت را می‌توان از نقطه نظر اجتماعی و فرهنگی، وضعیتی آرام تلقی کرد که انسان در نهایت ایمنی نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات، ارزش‌ها و... خود چه در زمان حال و چه در آینده اطمینان داشته و شبانه‌روز را با تحمل حداقل ریسک ممکن سپری ساخته و احساس امنیت داشته باشد (Ahmadi et al. 2013: 111).

۲-۲- احساس امنیت

احساس امنیت پدیده‌ی روان‌شناختی - اجتماعی است که ابعاد گوناگونی دارد. این احساس ناشی از تجربه مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع و محیط پیرامونی است و افراد مختلف به صورت‌های گوناگون آن را تجربه می‌کنند. بدون شک هرگونه اختلال در احساس امنیت و بروز شرایط نگرانی ناشی از موقعیت‌های مخاطره‌آمیز دغدغه ساز عینی و ذهنی در جامعه از یک سو، هزینه‌های اجتماعی را افزایش داده و از سوی دیگر با ایجاد اختلال در اعتماد اجتماعی و بروز بی‌تفاوتی فردی و اجتماعی، انسجام و یکپارچگی اجتماعی را مورد تهدید قرار می‌دهد (Darban astane, et al. 2014: 110). از دیدگاه آنتونی گیدنز^۱ امنیت وجودی یا هستی‌شناختی یکی از صورت‌های مهم احساس امنیت است که به اطمینانی راجع است که بیشتر آدم‌ها به تداوم تشخیص هویت خود و دوام محیط‌های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند. این نوع از احساس امنیت با «هستی» یا به اصطلاح پدیده‌شناختی، «هستی در جهان» سروکار دارد. از نظر وی احساس اعتمادپذیری اشخاص و چیزها که برای مفهوم اعتماد بسیار مهم است، برای احساس امنیت وجودی، اهمیت بنیادی دارد (Giddens, 2011: 110-119). احساس امنیت، موجب اعتماد به نفس شهروندان می‌شود و در نتیجه این سرمایه انسانی، قادر خواهد بود در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش شایسته‌ای را ایفا نماید. در همین حال احساس امنیت در شهروندان موجب اعتماد به کارگزاران نظام شده و امکان مشارکت هر چه بیشتر آنان را برای کمک به ایجاد امنیت فراهم خواهد کرد. متقابلاً کاهش احساس امنیت باعث بی‌اعتمادی، رواج بدبینی، شایعه و عدم مشارکت و

1. Anthony Giddens

همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور شده و این روند بستر مناسبی برای آشفته‌گی اجتماعی و تهدید امنیت داخلی خواهد شد (rajabipoor, 2005). در این میان، احساس امنیت، حاصل اعتماد به تعاریفی از زندگی است که هویت و هستی انسان بر مبنای آن سامان می‌گیرد و این احساس در خانواده پی‌ریزی شده و بر پایه اعتماد بنیادینی، ریشه در لطف و محبت بی‌دریغ والدین، به‌ویژه مادر دارد. احساس امنیت دارای ویژگی‌هایی به شرح زیر می‌باشد:

- احساس امنیت ذهنی است.

- احساس امنیت به‌خودی‌خود قابل تعریف نیست و بر مبنای بود و نبود خطر، قابلیت تعریف می‌یابد.

- احساس امنیت یک فرایند است، در طول زمان جریان دارد و در هر لحظه بر اساس برآورد خطر تغییر می‌پذیرد.

- این وجه امنیت (ذهنی) مهم‌تر از جنبه عینی آن است.

- احساس امنیت ضمن اطمینان به شناخت‌ها، هستی شناختی فرد را سامان می‌بخشد و پایه مبنیان وجود آدمی را درمی‌نوردد (ahmadi et al. 2013: 112)؛ بنابراین احساس امنیت حالتی است که آحاد جامعه هراس و بیمی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع نداشته و به‌هیچ‌وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد.

براین اساس اگر مردم جامعه‌ای احساس کنند که پدیده‌ی امنیت کم‌رنگ شده و یا کاهش یافته است، ممکن است در مرحله اول آن را فقط به‌عنوان یک واقعیت ذهنی تلقی کنند؛ اما در مرحله بعد و به نحوه ناخودآگاه به‌عنوان پدیده‌ی بیرونی تجلی خواهد یافت (hoseni nesar & ghasemi, 2012: 2). بنابراین با توجه به موارد مطرح‌شده روستاها به‌مثابه یک موقعیت زیستی که دربردارنده‌ی حجم متراکمی از افراد گوناگون و جاذبه‌های منحصر به فرد است، در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهند بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی باشد.

۲-۳- انواع امنیت

احساس امنیت در یک جامعه به احساس روانی شهروندان به میزان وجود یا عدم وجود جرم و شرایط جرم خیز در آن جامعه بازمی‌گردد و هر مقدار فراوانی جرم و شرایط جرم خیز بالاتر باشد احساس امنیت شهروندان پایین‌تر است. در ادامه به ذکر انواع امنیت پرداخته شده است:

۱- امنیت مالی (اقتصادی) به معنای ایجاد آن‌چنان نظم‌ی در اجزا و بخش‌های مختلف اقتصادی جامعه است که افراد را از احساس خطر، نسبت به کمبود و فقدان لوازم و امکانات اساسی موردنیاز خود مصون دارد، نمونه بارز تعریف مفهومی این بعد امنیت، بازار و بانک است (salehi amiri & afshari naderi, 2011: 6-7)

۲- امنیت جانی به معنای تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب‌هایی است که مانع از ادامه حیات آن‌ها شود، به عبارت دیگر هرگونه تهدیدی که علیه جان انسان‌ها وجود داشته باشد، امنیت جانی آن‌ها را از بین می‌برد، بنابراین شرایط امنیت جانی، شرایطی است که هیچ‌گونه تهدیدی علیه جان افراد جامعه وجود نداشته باشد (nabavi et al. 2010: 82).

۳- امنیت سیاسی به معنای فراهم نمودن امکان اظهارنظر برای افراد، پیرامون چگونگی اداره جامعه و شرکت در این‌گونه امور، بدون احساس بیم و هراس می‌باشد.

۴- امنیت اخلاقی به معنای تضمین اصول و الگوی اخلاق در روابط و مناسبات افراد می‌باشد (Hoseni, 2012: 2).

۵- امنیت اجتماعی: باری بوزان^۱ امنیت اجتماعی را «قابلیت حفظ الگوهای سستی زبان، فرهنگ، مذهب، هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبولی از تحول» می‌داند. در واقع او امنیت اجتماعی را به حفظ ارزش‌ها و هویت می‌داند منابع اصلی برای تأمین امنیت اجتماعی شامل: هنجارهای اجتماعی یا ابزار کنترل درونی، دوست یا ابزار کنترل بیرونی و گروه‌های هویتی است. امنیت اجتماعی یکی از شاخص‌های اساسی رفاه اجتماعی است که می‌توان آن را در یک شبکه علت و معلولی، موردبررسی و ارزیابی قرارداد. بدین لحاظ، امنیت اجتماعی، به توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی خود در برابر شرایط متحول و تهدیدات واقعی یا احتمالی مربوط است (Navidniya, 2003: 6).

۶- امنیت پایدار و مفاهیم ترکیبی آن مانند پایداری ناظر بر درک جامعی است که بر پایه آن، به همه عوامل مؤثر سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی و... در کنار یکدیگر و در تعامل باهم توجه می‌شود (paydar & mirzaee, 2015: 2). امنیت اساس توسعه پایدار محسوب می‌شود به گونه‌ای که شکوفایی تمام بخش‌های اقتصادی، محیطی و اجتماعی هر مکان وابسته به میزان پایداری امنیت در فضای جغرافیایی مربوط می‌باشد. امروزه به امنیت با رویکرد اقتصادی - انسانی نگاه می‌شود تا حدی که بعد اقتصادی امنیت

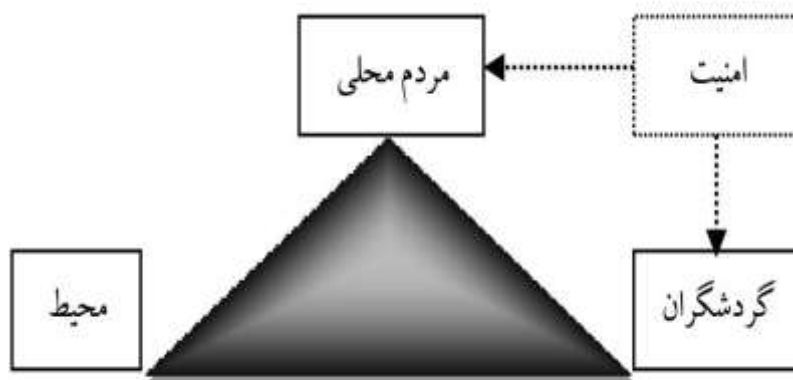
1. Bozan

ملی جای بعد نظامی امنیت ملی را گرفته است. بین امنیت، فقر و رفتار انسان ارتباط وجود دارد. کیفیت تعاملات اجتماعی و رفتار انسان در مکان وابسته به محیط زندگی فقر می باشد (Saied alipour et al. 50: 2016). در نظریات امنیت پایدار، کیفیت زندگی، محور کانونی مباحث قلمداد شده و این مفهوم، متضمن حاکمیت شرایطی است که در چارچوب آن، دولت‌ها به حقوق شهروندی احترام بگذارند. از این منظر امنیت انسانی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها برای رسیدن به درجات قابل اتکایی اثبات است. از این رو، توسعه و پایداری امنیت نتیجه کاهش فقر، بیکاری و برابری شهروندان است و می‌توان چرخه‌ای را تصور کرد که فقر و کاهش سایر مؤلفه‌های مرتبط با امنیت انسانی، منجر به ناامنی و ناامنی منجر به توسعه نیافتگی و بی‌ثباتی در جامعه خواهد شد (Abaszade & karami, 2011: 39). بنابراین احساس امنیت یک واقعیت کلیدی در زندگی انسان می‌باشد و تحت تأثیر عوامل مختلفی می‌باشد. امنیت از جنبه درونی در جوامع دارای انسجام اجتماعی مانند روستاها از سطح بالاتری نسبت به جوامع شهری با تنوع‌های قومی و فرهنگی دارد. امنیت در جوامع ممکن است تحت تأثیر عوامل بیرونی مانند حضور گردشگران دچار تغییر گردد. در اغلب موارد مشاهده می‌شود که حضور بیش از ظرفیت گردشگران در سکونتگاه‌های محلی منجر به نارضایتی‌های اجتماعی شده و امنیت را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۲-۴- امنیت در محیط‌های گردشگری

گردشگری روستایی به‌عنوان یک فعالیت تفریحی، اجتماعی در نیمه‌ی دوم قرن هجدهم در انگلستان و اروپا ظاهر شد. قبل آن‌هم مناطق روستایی مورد استفاده فعالیت‌های تفریحی قرار گرفته بود اما شرکت در این فعالیت‌های تفریحی محدود به اقشار برتر جامعه بوده است. در قرن نوزدهم و بیستم به دلیل توسعه حمل‌ونقل و سهولت جابه‌جایی راه‌یابی به مناطق روستایی آسان شد. رشد سریع تقاضا برای گردشگری روستایی از سال ۱۹۴۵ آغاز شد البته در همین زمان گردشگری روستایی شاهد رشد برجسته‌ی گردشگری بین‌المللی شاهد رشد جمعیت بوده و افزایش تقاضا برای گردشگری روستایی تا اندازه‌ای منجر به توسعه گردشگری شد (Sharpley, 2001: 53). در این بین یکی از عوامل توسعه گردشگری وجود مسئله امنیت در محیط‌های گردشگری بوده است. امنیت از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین اصول در تدوین راهبرد گردشگری به شمار می‌رود، چراکه دوام این صنعت در مقاصد گردشگری در گرو وجود امنیت است و اختلال در سازوکار آن موجب ناامنی مقصد می‌شود. امنیت و گردشگری، پارامترهای یک معادله هستند که نسبت مستقیم باهم دارند. چنانچه گردشگران نسبت به مقصدی احساس ناامنی داشته باشند اصلاً به آن

سفر نمی‌کنند. امروزه بحث امنیت مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین اصل در تدوین راهبردهای توسعه گردشگری است. میان گردشگری، ثبات، توسعه و امنیت ارتباطی متقابل وجود دارد (seydai & hedayati, 2010: 102). امنیت عامل اصلی برای جلب گردشگران در روستاها است و چنانچه امنیت برقرار باشد و گردشگران احساس امنیت داشته باشند رونق گردشگری، توسعه روستایی را به همراه خواهد داشت این امر از آنجایی حائز اهمیت است که توسعه نیز تأمین‌کننده امنیت خواهد بود (manoochehri & manoochehri, 2014: 104)؛ بنابراین می‌توان گفت که گردشگری و امنیت در مقوله، وابسته به یکدیگر و در تعامل دوجانبه باهم هستند، به طوری که هم می‌توانند تأثیر افزایشی و هم تأثیر کاهشی بر هم داشته باشند به طوری که هرگاه در سطح مکان‌های گردشگری و یا در جوامع میزبان بستر امنیتی مناسبی فراهم باشد افراد سفر می‌کنند و در پی آن فعالیت‌های مربوط به گردشگری رونق می‌یابد و اگر گردشگران نسبت به مقصد احساس ناامنی داشته باشند هرگز به آنجا سفر نخواهند کرد حتی اگر بهترین امکانات، تسهیلات، خدمات و غیره گردشگران فراهم باشد (Tavalayi, 2012: 281). گردشگری به جام بلورینی تشبیه شده است که کوچک‌ترین تلنگری در باب امنیت می‌تواند آسیب‌های مهلکی به این صنعت بزند. از سویی امروزه بحث پایداری به‌عنوان رویکرد اصلی برنامه‌های توسعه فعالیت‌ها از جمله گردشگری مطرح است. گردشگران به‌عنوان یکی از ارکان اصلی مثلث پایداری گردشگری (شکل ۱) نیازمندی‌هایی دارند که باید برطرف گردند.

شکل ۱. مثلث پایداری گردشگری با تأکید بر امنیت (manoochehri & manoochehri, 2014: 107)

یکی از انواع مهم نیازهای گردشگران در بحث پایداری گردشگری که به آن تأکید می‌شود، امنیت فردی و اجتماعی است، این امر هم برای جامعه میزبان یعنی مردم محلی صادق می‌باشد و هم برای گردشگران، چراکه جامعه‌ای که دارای امنیت فردی و اجتماعی باشد، قدر مسلم گردشگری که به‌عنوان میهمان نیز وارد می‌شود می‌تواند این وضعیت مطلوب امنیت را درک کند و به احساس امنیتی برسد که همان‌طور که عنوان شد امروزه احساس امنیت به‌عنوان جنبه‌ی ذهنی امنیت بسیار مهم‌تر از جلوه‌های عینی امنیت است (manoochehri & manoochehri, 2014: 106). البته وجود گردشگران هم می‌تواند در ایجاد امنیت جامعه میزبان مؤثر باشد.

۳- روش تحقیق و منطقه مورد مطالعه

روش انجام تحقیق حاضر بر مبنای هدف از نوع کاربردی است و از لحاظ ماهیت و روش جزء تحقیقات توصیفی-تحلیلی محسوب می‌شود. برای بررسی احساس امنیت مردم محلی در روستاهای گردشگری از ۵ بعد امنیت (جانی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی) استفاده شده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده است که در برگیرنده سؤالات مربوط به ابعاد امنیت است. در پرسشنامه جمعاً تعداد ۳۹ گویه در ۵ بعد طراحی شده و مورد پرسش قرار گرفت (جدول ۱)

جدول ۲. ابعاد و شاخص‌های تحقیق

شاخص‌ها	گویه‌ها
امنیت جانی	احساس خطر در شب، برخورد با افراد غریبه مزاحم، امنیت در مزارع و باغات، شیوع بیماری‌های همه‌گیر، تصادفات، حضور افراد شرور، آتش‌سوزی در روستا و مزارع بر اثر غفلت گردشگران، اشتغال زنان و دختران روستا در خارج از منزل
امنیت فرهنگی	عدم تنش‌های نژادی-قومی-گروهی، عدم تخریب و توهین مذهبی به روستاییان، برقراری ارتباط و دوستی با افراد غریبه، عدم رواج فساد و فحشا در روستا، احترام به ارزش‌ها و سنن روستاییان، رعایت موازین اخلاقی در برخورد گردشگران با مردم روستا، عدم تحقیر و توهین به روستاییان
امنیت اجتماعی	عدم وجود درگیری و نزاع بین گردشگران و اهالی روستا، اعتماد متقابل میان مردم و گردشگران، خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز، نبود اعتیاد و گردشگران معتاد در روستا، عدم اعتماد به غریبه‌ها، وجود افراد شرور به‌عنوان گردشگر، پایین بودن انحرافات بی‌قانونی‌های اجتماعی (ولگردی، مستی و...)، وجود امنیت نوامیس، دسترسی آسان به پاسگاه پلیس و دستگاه‌های امنیتی در زمان درگیری و نزاع بین گردشگران و اهالی روستا
امنیت اقتصادی	عدم تخریب مزارع و باغات، افزایش نیافتن دزدی مال و اموال در روستا، پایین بودن امکان دزدی و سرقت اتومبیل و لوازم داخل آن، تأمین راحت مخارج زندگی، کلاهبرداری در معاملات، احتمال بیکاری در فصول کم‌گردشگر، امکان همراه داشتن پول و لوازم قیمتی

شاخص‌ها	گویه‌ها
امنیت محیطی	امنیت کوچه و خیابان و امکان عمومی، تردد زنان و دختران به تنهایی در روستا، امکان تنها فرستادن کودکان به مدرسه، قدم زدن در مسیرهای خلوت، تردد با ماشین‌های بین‌راهی (شهر و روستا)، رضایت از تمیزی معابر و منابع آبی مثل رودخانه چشمه، صدمه زدن به آثار تاریخی و باارزش روستا، تمیزی کوچه و خیابان و محل‌های تجمع

منبع: shafi sabet et al, 2016; bahreynizade & moosavi, 2012

نمونه آماری مطالعه شامل ده روستای هدف گردشگری از دهستان فضل و مازول شهرستان نیشابور می‌باشد که در سال ۱۳۹۵ دارای جمعیتی برابر با ۲۴۱۷ خانوار نفر می‌باشند (شناسنامه آبادی‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵) که با توجه به جدول (۲) تعداد خانوار و حجم نمونه با توجه به فرمول کوکران و با خطای ۰/۱ درصد برای خانوارهای روستاهای نمونه برابر با ۹۵ نفر می‌باشد که بعد از انجام اصلاحات به ۱۱۷ پرسشنامه رسید.

جدول ۳. روستاهای نمونه، تعداد خانوار، حجم نمونه هر روستا و اصلاحات (۱۳۹۵)

نام روستا	دهستان	تعداد خانوار	حجم نمونه	اصلاحی
بوژان	فضل	۴۷۱	۱۸	۱۸
دره‌پشت		۶۴	۲	۷
غار		۷۳	۳	۷
رود		۷۷	۳	۷
سوقند		۸۴	۳	۷
بوژآباد		۲۰۵	۸	۱۰
فوشنجان		۲۹۱	۱۱	۱۱
برف ریز		۳۷	۲	۷
میرآباد		مازول	۸۴۸	۳۳
صومعه	۲۶۷		۱۰	۱۰
جمع		۲۴۱۷	۹۵	۱۱۷

مأخذ: مرکز آمار استناداری خراسان رضوی ۱۳۹۵

جهت روایی سؤالات پرسشنامه از نظرات متخصصان و اساتید دانشگاهی استفاده شده و اصلاحات لازم به عمل آمده است و برای پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شده که میزان آن ۰,۶۹ است که نشان از پایا و قابل اعتماد بودن تحقیق دارد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی تک

نمونه‌ای، تی دو نمونه مستقل، تحلیل عاملی) در نرم‌افزار SPSS و برای رتبه‌بندی روستاها از لحاظ میزان امنیت، از تحلیل واس پاس و برای نمایش رتبه به دست آمده از تحلیل واس پاس از GIS استفاده شده است.

۴- یافته‌های تحقیق

از بین ۱۱۷ پاسخگو در روستاهای مورد بررسی ۴۱/۹ درصد از افراد مرد و ۵۸/۱ درصد زن هستند. اغلب دارای تحصیلات ابتدایی بوده‌اند؛ و عمده پاسخگویان (۳۲/۵ درصد) در گروه سنی ۴۰-۳۱ سال قرار دارند، فاصله اکثر روستاها از شهر بین ۱۰ تا ۲۰ کیلومتر می‌باشد؛ و اغلب دارای ۱۰ تا ۲۰ هزار گردشگر هستند. با توجه به اینکه گویه‌های تحقیق در مقیاس ترتیبی می‌باشند اقدام به ترکیب کردن گویه‌ها گردید. بر اساس میانگین محاسبه شده در شاخص‌های تحقیق، بیشترین میانگین در احساس امنیت جانی متعلق به روستای بوژآباد با ۲,۹۹ و کمترین میانگین نیز متعلق به روستای دربهشت با ۲,۵۵ می‌باشد. در شاخص امنیت فرهنگی بیشترین میانگین متعلق به روستای دربهشت با ۳,۲۶ و کمترین میانگین نیز متعلق به روستای غار با ۲,۴۸ می‌باشد. در شاخص امنیت اجتماعی بیشترین میانگین متعلق به روستای دربهشت با ۲,۹۳ و کمترین میانگین نیز متعلق به روستای سوقند با ۲,۲۹ می‌باشد. در شاخص امنیت اقتصادی بیشترین میانگین متعلق به روستای بوژآباد با ۳,۲۶ و کمترین میانگین نیز متعلق به روستای دربهشت با ۲,۴۳ می‌باشد. در شاخص امنیت محیطی بیشترین میانگین متعلق به روستای بوژان با ۲,۹۷ و کمترین میانگین نیز متعلق به روستای دربهشت با ۲,۳۶ می‌باشد.

جدول ۴. میانگین متغیرهای تحقیق به تفکیک روستا

نام روستا	امنیت جانی		امنیت فرهنگی		امنیت اجتماعی		امنیت اقتصادی		امنیت محیطی	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
بوژان	۲,۷۹	۰,۴۶	۲,۹۶	۰,۵۷	۲,۷۰	۰,۴۹	۲,۵۷	۰,۳۷	۲,۹۷	۰,۴۱
در بهشت	۲,۵۵	۰,۳۰	۳,۲۶	۰,۴۰	۲,۹۳	۰,۲۴	۲,۴۳	۰,۳۶	۲,۳۶	۰,۳۸
غار	۲,۶۱	۰,۵۳	۲,۴۸	۰,۴۰	۲,۷۱	۰,۲۱	۲,۶۱	۰,۳۱	۲,۳۹	۰,۴۰
رود	۲,۹۵	۰,۳۹	۲,۸۸	۰,۴۳	۲,۶۰	۰,۵۲	۲,۹۰	۰,۵۴	۲,۸۹	۰,۳۵
سوقند	۲,۷۷	۰,۷۹	۲,۶۲	۰,۲۳	۲,۲۹	۰,۷۱	۲,۶۳	۰,۲۶	۲,۶۸	۰,۵۰
بوژآباد	۲,۹۹	۰,۵۶	۳,۰۷	۰,۶۱	۲,۵۵	۰,۵۲	۳,۰۶	۰,۳۶	۲,۹۱	۰,۵۶

نام روستا	امنیت جانی		امنیت فرهنگی		امنیت اجتماعی		امنیت اقتصادی		امنیت محیطی	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
صومعه	۲,۶۵	۰,۵۴	۲,۸۱	۰,۴۶	۲,۷۶	۰,۳۳	۲,۵۱	۰,۳۱	۲,۸۸	۰,۵۵
میرآباد	۲,۸۰	۰,۶۸	۲,۷۶	۰,۶۶	۲,۷۲	۰,۳۹	۲,۶۰	۰,۴۶	۲,۹۵	۰,۶۳
فوشنجان	۲,۹۳	۰,۳۶	۲,۵۶	۰,۶۱	۲,۵۸	۰,۴۴	۲,۹۵	۰,۵۵	۲,۸۱	۰,۳۴
برف ریز	۲,۸۲	۰,۲۹	۲,۸۶	۰,۴۵	۲,۷۳	۰,۶۸	۲,۵۱	۰,۴۹	۲,۸۶	۰,۴۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

پیش از انجام آزمون‌های تحلیلی، اقدام به بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج نشان می‌دهد که کلموگروف-اسمیرنوف تمام داده‌ها بین ۱,۹۶+ و ۱,۹۶- می‌باشد و سطح معنی‌داری تمام داده‌ها هم بیشتر از ۰,۰۵ می‌باشد پس در نتیجه در همه شاخص و متغیرها توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. لذا آزمونهای پارامتریک برای انجام تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفتند.

در گام اول، برای بررسی میانگین امنیت جامعه محلی از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. در این آزمون میانگین محاسبه‌شده‌ی شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق با میانگین فرضی (۳) سنجش شد و نتایج بیانگر این است که میانگین واقعی نظر کل پاسخگویان از ۳ کوچک‌تر است و با توجه به میزان معناداری به دست آمده که برای تمام شاخص‌ها؛ کمتر از ۰,۰۵ است در تمامی شاخص‌ها معنادار بوده و قابل تعمیم به کل جامعه است. آماره t در تمامی شاخص‌ها منفی است که نشان‌دهنده این است که جامعه محلی دارای احساس امنیت پایینی می‌باشند.

جدول ۵. بررسی میزان احساس امنیت روستاییان (آزمون T یک نمونه‌ای)

95% Confidence Interval of the Difference		اختلاف میانگین	میزان معنادار	انحراف معیار	میانگین	آماره t	شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق
Upper	Lower						
۰,۱۱-	۰,۳۰-	۰,۲۱-	۰,۰۰	۰,۵۴	۲,۷۹	۴,۰۹-	امنیت جانی
۰,۰۷-	۰,۲۸-	۰,۱۷-	۰,۰۰	۰,۵۷	۲,۸۳	۳,۲۹-	امنیت فرهنگی
۰,۲۴-	۰,۴۱-	۰,۳۳-	۰,۰۰	۰,۴۶	۲,۶۷	۷,۷۳-	امنیت اجتماعی
۰,۲۵-	۰,۴۲-	۰,۳۴-	۰,۰۰	۰,۴۴	۲,۶۶	۸,۱۹-	امنیت اقتصادی

95% Confidence Interval of the Difference		اختلاف میانگین	میزان معنادار	انحراف معیار	میانگین	آماره t	شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق
Upper	Lower						
۰,۰۷-	۰,۲۶-	۰,۱۶-	۰,۰۰	۰,۵۲	۲,۸۴	۳,۴۲-	امنیت محیطی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

جهت تحلیل بیشتر موضوع، به دلیل نرمال بودن شاخص‌ها اقدام به آزمون آماری تی با دو گروه مستقل جهت سنجش مقایسه میانگین در دو گروه زنان و مردان، گردید. (جدول ۵) نتایج آزمون تی با دو گروه مستقل در ارتباط با تفاوت احساس امنیت در دو گروه زن و مرد را نمایش داده است. برای انجام آزمون تی دو گروه مستقل، ابتدا لازم است برابری واریانس‌ها به کمک آزمون لون (Levene) مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به جدول (۵) سطح معنی داری آزمون لون، در مواردی که $Sig > 0/05$ باشد، آزمون تی با فرض برابری واریانس‌ها و در سایر موارد آزمون تی با فرض عدم برابری واریانس انجام می‌گیرد. همان‌طور که مشاهده می‌شود در مورد در چهار شاخص امنیت جانی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی فرض برابری واریانس‌ها و در شاخص امنیت محیطی عدم برابری واریانس‌ها در نظر گرفته شده است.

جدول ۶. نتایج مقایسه میانگین مدیریت پروژه و شاخص‌های اشتغال پایدار در دو گروه کمتر و بیشتر از

میانگین وام

آزمون تی برای برابری میانگین‌ها		آزمون لون		آماره‌های توصیفی		میزان وام		
سطح معنی دار	درجه آزادی	آماره t	سطح معنی دار	انحراف معیار	میانگین			
۰,۰۴	۱۱۵,۰۰	۲,۰۴-	۰,۷۵ برابری واریانس	۰,۱۰	۰,۵۱	۲,۶۸	مرد	امنیت جانی
					۰,۵۵	۲,۸۸	زن	
۰,۰۰	۱۱۵,۰۰	۲,۹۲-	۰,۲۲ برابری واریانس	۱,۵۴	۰,۴۷	۲,۶۵	مرد	امنیت فرهنگی
					۰,۶۰	۲,۹۵	زن	
۰,۰۱	۱۱۵,۰۰	۲,۸۱-	۰,۵۹ برابری واریانس	۰,۲۹	۰,۴۷	۲,۵۴	مرد	امنیت اجتماعی
					۰,۴۲	۲,۷۷	زن	
۰,۰۰	۱۱۵,۰۰	۴,۶۴-	۰,۱۰ برابری واریانس	۲,۷۶	۰,۳۵	۲,۴۶	مرد	امنیت اقتصادی
					۰,۴۵	۲,۸۱	زن	

میزان وام		آماره‌های توصیفی		آزمون لون		آزمون تی برای برابری میانگین‌ها	
		میانگین	انحراف معیار	آماره F	سطح معنی‌دار	آماره t	درجه آزادی
امنیت محیطی	مرد	۲,۷۰	۰,۴۵	۴,۷۴	۰,۰۳ عدم برابری واریانس	-۲,۵۵	۱۱۳,۳۶
	زن	۲,۹۳	۰,۵۵				

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود، میزان معناداری احساس امنیت در تمام شاخص‌ها در دو گروه زن و مرد با Sig کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند، بیانگر وجود تفاوت در بین این دو گروه در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌باشد. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان بیان کرد که زنان نسبت به مردان احساس امنیت بیشتری دارند البته این نکته قابل ذکر است که امنیت کمتر مردان نسبت به زنان به این دلیل است که مردان ارتباط بیشتری با گردشگران داشته‌اند؛ اما در مجموع در هر دو گروه احساس امنیت پایین‌تر از حد متوسط ۳ می‌باشد.

تحلیل میزان اثرگذاری هر یک از شاخص‌های تحقیق در احساس امنیت روستائیان

در این مطالعه، به‌منظور ارزیابی میزان اثرگذاری هر یک از شاخص‌های تحقیق در میزان احساس امنیت از آزمون آماری تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. جهت آزمون مناسب بودن داده‌های مربوط به مجموعه‌ی متغیرهای مورد تحلیل در خصوص میزان اثرگذاری هر یک از شاخص‌های تحقیق در احساس امنیت برای شروع تحلیل عاملی از تست (KMO و Bartlett) استفاده شد. معناداری آزمون بارتلت در سطح اطمینان ۰/۹۹ و مقدار مناسب KMO که بیشتر از ۰,۵ و میزان معناداری تمام عوامل که کمتر از ۰,۰۵ است حاکی از همبستگی و مناسبت متغیرهای موردنظر برای انجام تحلیل عاملی است.

جدول ۷. آزمون بارتلت در سطح معناداری

مجموعه مورد تحلیل	مقدار KMO	مقدار بارتلت	درجه آزادی	سطح معناداری
مردان	۰/۵۳۸	۱۱۹۳/۸۵	۷۴۱	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

در ادامه با استفاده از ۳۹ متغیر مستخرج از پرسشنامه به ارزیابی میزان اثرگذاری هر یک از شاخص‌های تحقیق در احساس امنیت با بهره‌گیری از نمونه‌ی تحلیلی عاملی تأییدی اقدام شد؛ نتیجه حاصل از بررسی ۳۹ متغیر، نشان می‌دهد که میزان درصد واریانس ۵/۷۷ می‌باشد. در جدول (۷) مقدار ویژه و درصد واریانس ارائه شده است.

جدول ۸. نام عامل، مقدار ویژه و درصد واریانس هر عامل

ردیف	نام عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس
۱	احساس امنیت	۲/۲۵	۵/۷۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

در ادامه در جدول (۸) میزان بار عاملی هر یک از گویه‌های عوامل مورد بررسی که بار عاملی آن‌ها کمتر از ۰/۵ می‌باشد از لیست گویه‌های هر عامل حذف گردید و مابقی گویه‌ها که بار عاملی آن‌ها بیشتر از ۰/۵ بود در جدول مذکور آورده شده است. با توجه به آنچه در جدول مذکور قابل مشاهده است تعدادی از گویه‌ها حذف شده‌اند. همچنین گویه‌های برخورد با افراد مزاحم، امنیت خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز، رعایت موازین اخلاقی توسط گردشگر، میزان درگیری و نزاع بین گردشگران و اهالی روستا و امنیت در تردد زنان به تنهایی بیشترین بار عاملی را به دست آوردند. که نشان دهنده آن است که از نظر ساکنان روستاهای هدف گردشگری گویه‌های مذکور بیشترین تأثیر گذاری را بر امنیت منطقه داشته است.

جدول ۹. بار عاملی گویه‌های احساس امنیت

بار عاملی	گویه‌ها	بار عاملی	گویه‌ها
۰,۵۲۴	احساس خطر در شب	۰,۵۹۶	امنیت از وجود افراد شرور گردشگر
۰,۷۱۵	برخورد با افراد مزاحم	حذف	امنیت از انحرافات و بی‌قانونی‌ها
۰,۵۶۴	احساس امنیت در مزارع و باغات	۰,۵۶۸	امنیت نوامیس در روستا
حذف	شیوع بیماری‌های واگیردار توسط گردشگران	۰,۵۰۰	دسترسی آسان به پاسگاه پلیس
۰,۵۱۰	احساس امنیت در مورد تصادفات	حذف	امنیت از تخریب مزارع توسط گردشگر
حذف	نگرانی از حضور افراد شرور	حذف	میزان دزدی مال و اموال
۰,۵۲۶-	احساس امنیت از آتش‌سوزی در مزارع	حذف	کلاهبرداری در معاملات
حذف	احساس امنیت از اشتغال زنان و دختران	حذف	احتمال بیکاری فصلی

بار عاملی	گویه ها	بار عاملی	گویه ها
حذف	احساس امنیت از تنش‌های نژادی و...	۰,۵۹۷	امنیت از همراه داشتن پول و لوازم قیمتی
۰,۵۱۱	تخریب و توهین مذهبی	حذف	رضایت از تأمین راحت مخارج
حذف	ارتباط و دوستان با افراد غریبه	۰,۵۲۵	سرقت اتومبیل و لوازم داخل آن
حذف	رواج فساد و فحشا توسط گردشگران	۰,۶۱۳	امنیت در کوچه و خیابان
۰,۶۰۲	احترام به ارزش‌ها و سنن روستا	۰,۶۲۴	امنیت در تردد زنان به تنهایی
۰,۶۶۶	رعایت موازین اخلاقی توسط گردشگر	حذف	امنیت در تنها فرستادن کودکان به مدرسه
۰,۶۱۱	رضایت از تمیزی کوچه و خیابان و اماکن عمومی	حذف	امنیت در زمان قدم زدن در مسیرهای خلوت
حذف	میزان اعتماد متقابل بین مردم و گردشگران	حذف	امنیت زمان تردد با ماشین‌های بین‌راهی
۰,۵۹۴	امنیت پارک خودرو	حذف	رضایت از تمیزی معابر و منابع آبی
۰,۷۱۰	امنیت خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز	۰,۵۰۲	صلحه زدن به آثار بارزش روستا توسط گردشگر
حذف	احساس امنیت از افراد معتاد گردشگر	۰,۶۴۱	میزان درگیری و نزاع بین گردشگران و اهالی روستا
۰,۵۸۷	اعتماد به افراد غریبه در روستا		

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

تحلیل فضایی تفاوت احساس امنیت در روستاهای گردشگر پذیر

در ادامه مطالعه برای تحلیل فضایی تفاوت احساس امنیت در روستاهای گردشگر پذیر از تکنیک WASPAS استفاده شده است. یکی از پارامترهایی که می‌تواند در انتخاب روش تصمیم‌گیری چند متغیره مورد توجه قرار گیرد میزان دقت این مدل‌هاست. این محققان پیشنهاد می‌کنند که ترکیب دو مدل می‌تواند میزان دقت آن را بالا ببرد (Zavadskas, et al. 2012: 3)، میزان دقت نتایج مدل‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه WSM (مدل جمع وزنی) و مدل WPS (مدل تولید وزنی) به‌خوبی شناخته شده است. میزان دقت مدل‌های ترکیبی توسط محققان مورد تحلیل قرار گرفته که نتایج بررسی‌های آنان را تأیید کرده است. میزان دقت مدل‌های ترکیبی در مقایسه با میزان دقت آن مدل‌ها پیش از ترکیب شدن بسیار بالاتر است. مدل WASPAS یکی از مدل‌های ترکیبی رایج است که می‌تواند در مسائل پیچیده تصمیم‌گیری کارایی بالایی داشته باشد و همچنین نتایج حاصل از این مدل از دقت بالایی برخوردار باشد. مدل جمع وزنی WSM از بهترین و شناخته‌ترین مدل‌های تصمیم‌گیری در حل مسائل چند معیاره است. در مدل ترکیبی WASPAS تلاش شده است که یک

معیار ترکیبی برای تعیین اهمیت نهایی هر گزینه به کار برده شود؛ که در این معیار ترکیبی سهم برابری از WSM و WSP برای ارزیابی نهایی گزینه‌ها داده شود

تشکیل ماتریس وضع موجود بر اساس شاخص‌های طراحی شده

استاندارد کردن ماتریس وضع موجود بر اساس روش بی‌مقیاس سازی نورم

از آنجایی که در این تحقیق هم شاخص‌های مثبت و هم شاخص‌های منفی وجود دارد از دو فرمول

زیر برای استاندارد کردن استفاده شده است.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{i=1}^n x_{ij}^2}} \rightarrow (\forall j = 1, 2, \dots, n) \quad \text{برای شاخص‌های مثبت از تابع ۱}$$

$$r_{ij} = \frac{\frac{1}{x_{ij}}}{\sqrt{\sum_{i=1}^n \frac{1}{x_{ij}^2}}} (\forall j = 1, 2, \dots, n) \quad \text{برای شاخص‌های منفی از تابع ۲}$$

محاسبه وزن هر یک از شاخص‌ها بر اساس روش‌های وزن دهی در این پژوهش از روش FAHP استفاده شده است.

برآورد واریانس مقادیر معیارهای استاندارد شده اولیه از طریق تابع (۳)

$$\sigma^2(\bar{x}_{ij}) = (0.05 \bar{x}_{ij})^2 \quad \text{تابع ۳}$$

از طریق توابع (۴، ۵) $Q^2(Q_i^{(2)})$ و $Q^2(Q_i^{(1)})$

$$\sigma^2(Q_i^{(1)}) = \sum_{j=1}^n \bar{x}_{ij} w_j^2 \sigma^2(\bar{x}_{ij}) \quad \text{تابع ۴}$$

$$\sigma^2(Q_i^{(2)}) = \sum_{j=1}^n \left[\frac{\prod_{j=1}^n (\bar{x}_{ij})^{w_j} \times w_j}{(\bar{x}_{ij})^{w_j} (\bar{x}_{ij})^{(1-w_j)}} \right]^2 \sigma^2(\bar{x}_{ij}) \quad \text{تابع ۵}$$

محاسبه مقدار (λ) و (Q) برای رتبه‌بندی گزینه‌ها به صورت توابع (۶، ۷)

$$\lambda = \frac{\sigma^2(Q_i^{(2)})}{\sigma^2(Q_i^{(1)}) + \sigma^2(Q_i^{(2)})} \quad (6)$$

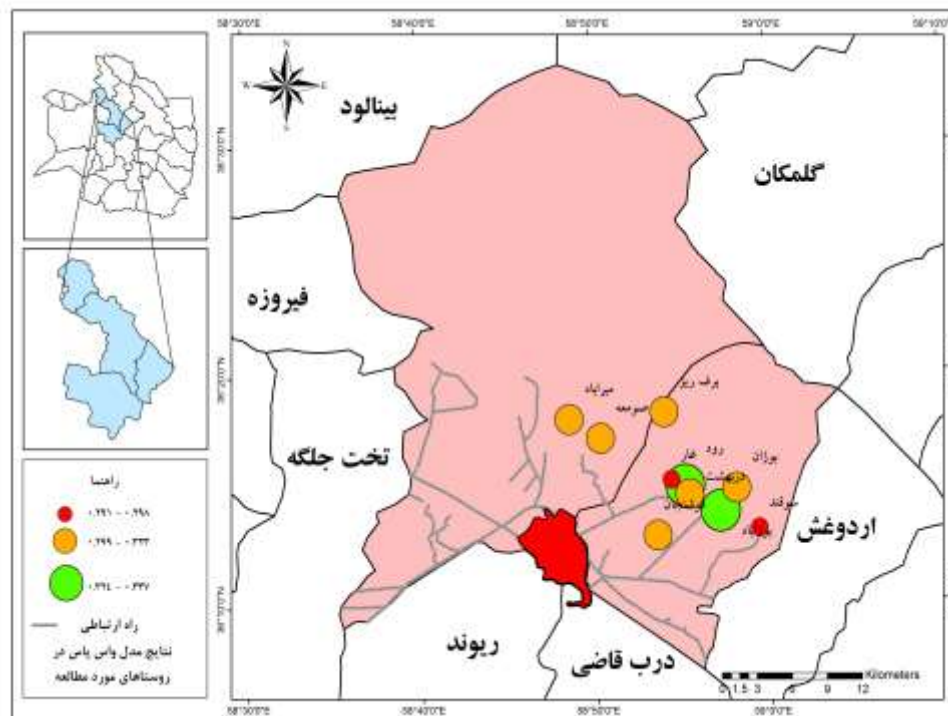
$$Q_i = \lambda \sum_{j=1}^n x_{ij} w_j + (1-\lambda) \prod_{j=1}^n (x_{ij})^{w_j}, \lambda = 0, \dots, 1 \quad (7)$$

جدول ۱۰. محاسبه λ و Q_i و رتبه روستاها

رتبه	Q_i	λ	محاسبه λ و Q_i
۳	۰,۳۲۲۶	۰,۷۵۲۹	بوژان
۸	۰,۳۱۱۲	۰,۷۴۹۰	در بهشت
۱۰	۰,۲۹۱۲	۰,۷۷۶۸	غار
۲	۰,۳۲۷۱	۰,۷۵۲۲	رود
۹	۰,۲۹۸۴	۰,۷۶۸۳	سوقند
۱	۰,۳۳۷۱	۰,۷۴۲۹	بوژآباد
۷	۰,۳۱۵۶	۰,۷۵۷۶	صومعه
۴	۰,۳۱۷۵	۰,۷۵۸۴	میرآباد
۵	۰,۳۱۶۰	۰,۷۵۸۴	فوشنجان
۶	۰,۳۱۵۹	۰,۷۵۹۶	برف ریز

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۷

با توجه به آنچه در جدول بالا قابل مشاهده است روستای بوژآباد دارای بیشترین امنیت است به این دلیل که این روستا دارای گردشگران مذهبی است و هدف اصلی گردشگران زیارت امام زاده موجود در روستا می باشد و روستای غار دارای کمترین امنیت می باشد زیرا این روستا به دلیل داشتن جاذبه های متنوع دارای انواع گردشگران با فرهنگ ها و سلیق و سنین متفاوت است و معمولاً این روستا مورد توجه بسیاری از جوانان است. در مجموع با توجه به امتیاز نهایی به دست آمده از مدل واس پاس می توان این نکته را ذکر نمود که بین روستای اول و روستای آخر اختلاف کمتری وجود دارد و میزان امنیت در روستاهای مورد مطالعه همه تقریباً در یک سطح می باشد.

شکل ۲. نتایج مدل واس پاس در روستاهای مورد مطالعه

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

امنیت به‌عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان مطرح است. انسان همواره در تلاش برای تأمین امنیت در زندگی خود بوده است. روستاها به‌مثابه یک موقعیت زیستی که در بردارنده‌ی حجم متراکمی از افراد گوناگون و جاذبه‌های منحصر به فرد است، در صورتی قادر به ایفای کارکردهای ویژه خود خواهند بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد قابل قبولی ارزیابی شود به همین دلیل در این مطالعه سعی شده احساس امنیت روستاییان در روستاهایی که هدف گردشگران هستند بررسی شود. شهرستان نیشابور به دلیل موقعیت جغرافیایی و تاریخی که دارد و همچنین فرارگیری در کنار راه ارتباطی اصلی کشور، گردشگران زیادی را به سمت خود جذب می‌کند در این میان روستاهای این شهرستان به دلیل واقع شدن در دامنه‌ی کوه‌ها، وجود چشمه‌سارها و آبشارهای متعدد و دیگر جاذبه‌های طبیعی سالانه پذیرای گردشگران بومی و غیربومی زیادی هستند که می‌تواند عامل مهمی در افزایش درآمدهای مردم باشد. یکی از مسائل مهم

در زمینه توسعه گردشگری در روستاها رضایت مردم از حضور گردشگران و احساس امنیت مردم محلی است که پژوهش حاضر به تحلیل و ارزیابی احساس امنیت مردم محلی با روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از تحلیل پرسشنامه‌های محقق ساخته از ۱۱۷ خانوار در روستاهای گردشگری می‌پردازد. از بین ۱۱۷ پاسخگو در روستاهای مورد بررسی ۴۱/۹ درصد از افراد مرد و ۵۸/۱ درصد زن هستند. اغلب دارای تحصیلات ابتدایی بوده‌اند؛ و عمده پاسخگویان (۳۲/۵ درصد) در گروه سنی ۴۰-۳۱ سال قرار دارند، فاصله اکثر روستاها از شهر بین ۱۰ تا ۲۰ کیلومتر می‌باشد؛ و اغلب دارای ۱۰ تا ۲۰ هزار گردشگر هستند. بررسی آزمون تی تک نمونه در میزان امنیت منطقه مورد مطالعه نشان داد که جامعه محلی دارای احساس امنیت پایینی می‌باشند. کمترین میزان امنیت در شاخص امنیت اقتصادی و بیشترین امنیت در شاخص امنیت محیطی مشاهده شد. مقایسه میانگین میزان امنیت در دو گروه زنان و مردان نشان داد که زنان نسبت به مردان احساس امنیت بیشتری دارند؛ اما در مجموع در هر دو گروه احساس امنیت پایین‌تر از حد متوسط ۳ می‌باشد. همچنین با توجه به نتایج تحلیل عاملی گویه‌های برخورد با افراد مزاحم، امنیت خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز، رعایت موازین اخلاقی توسط گردشگر، میزان درگیری و نزاع بین گردشگران و اهالی روستا و امنیت در تردد زنان به تنهایی بیشترین بار عاملی را به دست آوردند. نتایج تحلیل فضایی تفاوت احساس امنیت در روستاهای نمونه نشان می‌دهد که روستای بوژآباد با مقدار به دست آمده ۰,۳۷۱, دارای بیشترین احساس امنیت و روستای غار با مقدار به دست آمده ۰,۲۹۱, دارای کمترین احساس امنیت هستند. با توجه به این که تحقیقات قبلی اکثراً در مورد احساس امنیت گردشگران بوده است. در مجموع باید گفت حضور گردشگران در روستاهای هدف گردشگری منطقه منجر به کاهش سطح احساس امنیت در بین مردم محلی شده است. بر این اساس مردم محلی احساس بر این دارند که میزان جرایم مختلف در روستاها به واسطه حضور گردشگران افزایش داشته است لذا با توجه به این که روستاییان دارای احساس امنیت پایینی به لحاظ وجود گردشگران هستند. برای بهبود امنیت گردشگری در منطقه مورد مطالعه پیشنهادها زیر ارائه می‌گردد.

- برنامه‌های تبلیغاتی برای فرهنگ‌سازی گردشگران انجام شود که از رفتارهای پرخطر خود که منجر به کاهش میزان امنیت در روستاهای مقصد می‌شود، جلوگیری شود.
- با توجه به کمبود خدمات امنیتی در روستاها نیاز است که خدمات زیرساختی امنیتی (مانند پاسگاه‌ها و دکه‌های پلیس) در روستاهای هدف گردشگری توسعه و بهبود یابند.

- تشویق برای توسعه گردشگری خانوادگی در منطقه و کاهش گردش‌های انفرادی
- ایجاد تشکل‌های مردم‌نهاد در منطقه مورد مطالعه جهت خدمات‌رسانی به گردشگران در حل مشکلات احتمالی گردشگران.

کتابنامه

1. Abaszade, H. & karami, K. (2011). Social Capital and Sustainable National Security. *Strategic Studies Quarterly*, 14(51): 31-58. [In Persian].
2. Ahmadi, M., cheraghi, M. & valai, M. (2013). An Analysis of the Influential Factors on the Social Security feeling in Rural Areas with an Emphasis on Social Capital (Case Study: Marhamat Abad Myani Rural District of Myandoab County). *Journal of Housing and Rural Environment*, 33(148): 109-119. [In Persian]
3. Bozan, B. (1999). *People, governments and panic*. Translating Research Institute for Strategic Studies, Research Institute for Strategic Studies, Tehran. [In Persian]
4. Choon Chiang, L. (2000). Strategies for Safety and Security in Tourism: A conceptual framework for the Singapore Hotel Industry. *The Journal of Tourism Studies*, 11(2), 44-52
5. Darban astane, A., Asgari, H. & Ghorbani, F. (2014). Spatial Analysis and Zoning of Villager's Feeling of Security. *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 3(9): 105-127. [In Persian]
6. Eftekhari, A. (2002). Structure and Security Interpretation (Income on Interpretative Methodology). *Strategic Studies Quarterly*, 5(15): 11-30. [In Persian]
7. Fan, G., Goodman, E. & Liu, Zh. (2013). AHP (Analytic Hierarchy Process) and Computer Analysis Software Used in Tourism Safety. *Journal of Software*, 8(12), 3114-3119
8. Ghaderi, Z., Saboori, B. & Khoshkam, M. (2017). Does security matter in tourism demand?, *Current Issues in Tourism*, 20(6), 1-14
9. Giddens, A. (2011). *Sociology*. Translation by Manouchehr Sabouri. Publishers Ney, Tehran. [In Persian]
10. Golshiri Esfahani, Z., Roknadin Eftekhari, A. & Pourtaheri, M. (2015). Spatial Analysis of Health Tourists Security in the Rural Areas of Iran. *International Quarterly of Geopolitical*. 11(2): 174-197. [In Persian]
11. Heydarnejad, A., ghanbari, Gh. & Majdi, A.A. (2015). Investigating the role of security feeling in the development of border tourism (case study: Chabहार border town). *Border studies research*, 3(8): 1-24. [In Persian]
12. Hezar Jaribi, J. (2011). Feeling Social Security from the Viewpoint of Tourism Expansion. *Geography and Environmental Planning*, 22(2): 121-143. [In Persian]

13. Hoseni nesar, M. & ghasemi, M. (2012). Investigating the sense of security and the factors affecting it in the country. Fourth Conference on Urban Planning and Management of Mashhad. [In Persian]
14. Jones, R.W. 1999. Security, Strategy and Critical Theory. London: Lynne Rienner Publications
15. Karami Dehkordi, M., Kalantar, KH. & Babajani, A. (2013). Identification and Prioritization of Security Obstacles in Rural Tourism Development by using Delphi Technique (Research Area: Chehar-Mahal & Bakhtiary). Security and social order Strategic Studies, 1(4):59-74. [In Persian]
16. Kargar, B. & sarvarS. (2011). City, margin and social security. Geographic Publications, Tehran. [In Persian]
17. Kelman, J. (1998). The Foundations of Social Theory. Translation by Manouchehr Sabouri. Publishers ney, Tehran [In Persian]
18. Khosravi, A. (2009). Security is the most important component in attracting tourists. First National Conference on Security and Sustainable Tourism Development, Esfahan. [In Persian]
19. Manoochehri, S. & manoochehri, D. (2014). Relationship between development, tourism and security with an emphasis on the role of security and law enforcement agencies. Quarterly Journal - Police Specialist Police in the Capital, 8(4): 97-115. [In Persian]
20. Nabavi, S.A., hoseinzade, A.H. & hoseini, H. (2010). The study of the effect of socioeconomic status and ethnic identity on the basis of social security. Journal of Law Enforcement. 10(2): 9-38. [In Persian]
21. Navidniya, M. (2003). An analysis of social security, Strategic Studies Quarterly, 6(19): 55-78. [In Persian]
22. Norizawati, M. & Mosron, T., (2014), Issues of Satey and Security: New Challengng to Malaysia. SHS Web of Conference 12, 1-31.
23. Prashyanusorn, V. Yupapin, K. & Yupapin, P.P. (2010). Surveillance system for sustainable tourism with safety and privacy protection. Procedia Social and Behavioral Sciences, 2, 74-78.
24. Rajabipoor, M. (2005). Income on sensitive factors for security: Explaining the various aspects of public security and the police. Proceedings of 2, Research Deputy of Police University. [In Persian]
25. Saied Alipour, S.KH. Paidar, A. & Sadeghi, KH. (2016). Presenting Spatial Model to Improve Rural Livelihood by Emphasizing on Sustainable Security (Case study: CSP in Southern Kerman). Geography and Development Iranian Journal, 14(44): 45-64 [In Persian]
26. Salehi amiri, S.R. & afshari naderi, A. (2011). Theoretical and Strategic Foundations of Enhancing Social and Cultural Security in Tehran. Journal of rahbord, 59(20), 49-76. [In Persian]
27. Seydayi, E. & hedayati moghadam, Z. (2010). The role of security in the development of tourism. Journal of Social Sciences, 4(8): 97-110. [In Persian]
28. Sharpley, J. (2001). Rural tourism. Translated by Monshishadeh and Nasiri, published by Tehran's secretary. [In Persian]

29. Sharpley, R (2002). Rural Tourism and the challenge of tourism Diversification: the Case of Cyprus. *Tourism Mangement* 23(13), 233-244.
30. Tavalayi, S., alizade, S.D. & alizade, P. (2012). Analysis of the impact of the urban environment and physical safety of tourists, sample of case, the metropolitan area of Mashhad Samen. *Journal of Architecture and urbanization of Arman Shahr*, 5(11): 279-292. [In Persian]
31. Zavadskas, K., Turskis, Z., Antucheviciene, J. & Zakarevicius, A. (2012). Optimization of Weighted Aggregated Sum Product Assessment. *Elektronika Ir Elektrotechnika*. 122(6), 3-6.